

КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ «ЕВОЛЮЦІЯ ЛЮДИНИ (АНТРОПОГЕНЕЗ)»

Підготувала:
керівник гуртка «Основи біології»
Бібрського ОЗЗСО І-ІІІ ст. ім. Уляни Кравченко
ЦИМБАЛА ГАЛИНА ВОЛОДИМИРІВНА

Цілі заняття: ознайомити учнів із різноманіттям родини Hominidae; розглянути особливості її формування та основні етапи еволюції.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

II. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1.Розвиток поглядів на походження людини

Ламарк вперше висловив гіпотезу про походження людей від людиноподібних мавп. Дарвін у праці «Походження людини і статевий добір» розкрив суть даного питання.

- атавізми – ознаки, характерні предкам (волосяний покрив, 4-8 сосків, хвіст);
- рудименти – змінені органи внаслідок втрати ними свого призначення (апендикс, куприк, зуби мудрості, недорозвинені м'язи вушної раковини).

2. Антропогенез – процес біологічного і соціального становлення люд.

Етапи антропогенезу:

I – предки людиноподібних мавп;

II – людиноподібні мавпи;

III – найдавніші люди;

IV – давні люди;

V – перші сучасні люди.

I – предки людиноподібних мавп:

пропліопітеки – жили на деревах і живились рослинною їжею. 2 гілки:
1) **людиноподібні мавпи (орангутанги та гібони)** та 2) прародичі давніх людей – **дріопітеки** (деревні мавпи). Посушливий клімат привів до виникнення **нащадків дріопітек – шимпанзе та горили**) від яких і походять людиноподібні мавпи.

II – людиноподібні мавпи:

Австралопітеки («південні мавпи») – двонога хода, жили групами, використовували палиці, камені, великі кістки тварин. Зріст 1,2-1,4м, вага -30-50 кг, об'єм мозку 500-650см³.

На межі - **Людина вміла** – дала початок роду Номо – Людина. Мозок 650-750см³ – розколювали каміння, уламки застиглої лави і використовували їх як знаряддя праці.

III – найдавніші люди: архантропи – вигот. знаряддя праці, виникла мова, вміли добувати вогонь, жили у печерах (**пітекантроп, синантроп**).

IV – давні люди: палеоантропи (неандертальці) – мозок - 1400см³, розвинені лобні та скроневі ділянки черепа – ознаки розумової діяльності. Вигот. знаряддя праці, полювали гуртом, одягались у шкури тварин, жили в печерах.

Їх вважають вимерлим підвидом виду *Homo sapiens*.

V – перші сучасні люди – неантропи або кроманьйонці.

Мали такі ж особливості черепа та скелета, тулуба, кінцівок, як і сучасна людина. Будували житла, шили одяг зі шкур тварин, розвинена мова, навчилися землеробству, одомашнювали тварин, вигот. керамічний посуд.

У словник: гомінізація, акселерація, адаптація (біологічна, соціальна).

3. Подібність та відмінність виду *Homo sapiens* порівняно з високорозвиненими приматами:

Спільні ознаки: великий розмір тіла та головного мозку, п'ятипала хапальна кисть із великим пальцем, протиставленим решту, відсутність хвоста, подібна форма вушних раковин, зубів, внутрішніх органів, наявність апендикса, однакові групи крові, подібні імунні властивості та обмін речовин. (подібні до людини горили і шимпанзе – 90% подібних генів).

Відмінності: свідомість і мислення, суспільний характер поведінки, мова, праця, прямоходіння, розвинуті кисті рук, відсутність суцільного волосяного покриву, подовження ніг щодо рук, S- подібна форма хребта (4вигини), розширена форма таза, сплюснена у передньозадньому напрямі грудна клітка, склеписті стопи, збільшена мозкова частина черепа порівняно із лицевою, подовження періоду дитинства, відмінності між пропорціями тіла чоловіка та жінки.

III. УЗАГАЛЬНЕННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ І ВМІНЬ УЧНІВ

Відповісти на запитання:

1. Які із знайдених представників гомінід є найдавнішими ?
2. Які особливості відрізняли їх від інших представників приматів ?
3. Які характерні ознаки властиві для роду Homo ?
4. Де жила людина випрямлена ?